

Какво е куче – пазач (или пасторско куче)?

Пасторските кучета са били използвани за защита на домашни животни от хищници още от зараждането на животновъдството. Те са неразделна част от животновъдната система в Югоизточна Европа. У нас, традиционно използваната порода пасторско куче е каракачанското куче.

През последните 10 години, група любители правят опити да се утвърди и легитимира новосъздадена порода наречена „българско овчарско куче“ (БОК). Използването на тези кучета като пасторски не е препоръчително поради следното: Въпреки, че като основа за създаването на БОК служи каракачанското куче, в селекцията се използват и други породи като санбернар, нюфаундленд, кавказка и средноазиатска овчарка. До голяма степен хаотичното кръстосване на тези породи при създаването на БОК рязко намаляват качествата на тези кучета като охранители на домашни животни. Качествата на доброто пасторско куче не са плод на неговия ръст и внушителна маса, а предимно на неговия добър произход. Не особено подходящо е и използването на други пасторски породи поради това, че са селектирани в различни от българските условия. Доброто пасторско куче винаги остава с животните, както през деня, така и през нощта. Тези кучета са наясно, когато някой се опитва да доближи животните при всички неприлични ситуации. Адекватното и защитно поведение към домашните животни е резултат от добрия произход на кучето, правилното му отглеждане и обучение.

Пасторски кучета и кучета, които събират животните

Пасторските кучетата (или тези, които охраняват животните) са:

- Независими - те не се нуждаят от присъствието на овчар или от неговия постоянен надзор;
- Като цяло са едри, защото те трябва да се изправят в директни схватки с един или няколко хищника;
- Обикновено не събират стагата овце;
- Не халят и не лягат по добитъка, и действат независимо от овчарите

Кучетата, които събират животните са:

- Много търгави, обикновено със средни размери (бордер коли, немска овчарка и др.).
- Помагат на овчарите при придвижване на животните от една област в друга. Обикновено работят чрез напобяване на хищническо поведение към добитъка.
- Следват командите и инструкциите на овчарите и като цяло не остават сами с животните.

Тези два вида кучета имат различни функции, но могат да си сътрудничат в едно и също стаго.

Как да изберем пасторско куче?

За да се добиете с добро куче, трябва да изберете подходящи родители. За предпочитане е те да бъдат работещи кучета, за да се оцени тяхната ефективност на място. Кучетата трябва да са в добро здраве, с добра структура на тялото и не трябва да има наследствени проблеми като дисплазия (отпуснатост на тазобедрената става). При избора на кученце, животното трябва да е

добре развито и в добро здраве, без негъзи и с характер, който не е нито твърде срамежлив, нито хиперактивен. Кученцето трябва да изглежда съсредоточено и уверено.

Съществува разлика в ефективността на мъжките и женски кучета. Затова пола на кучето е избор на пастира и е свързано с пола на останалите кучета в стагата.

Търсете кучета от работни линии!

Как работят пасторските кучета?

Как охраняват стагата при атака на хищници?

Пасторските кучета контролират всяка конкретна ситуация. Когато усетят приближаване на непознато животно или човек лягат, за да алармират овчаря. Готови са да влязат в директни схватки с вълци и мечки, за да ги прогонят от животните. Наличието на такива кучета може да се окаже достатъчно, за да държи хищниците далеч, без да е необходим директен контакт с тях.

Връзката между пасторските кучета и селскостопанските животни

Пасторските кучета показват социално поведение по отношение на домашните животни, като например облизване или подушване на главата или ананята област на животните. Те не показват хищническо поведение към тях, а толерантност. Въпреки това някои възрастни кучета могат да защитават храната си, като реагират на добитъка с лай или слабо ухапване на животното. Различните видове домашни животни имат различно поведение към кучетата-пазачи. Поради това е важно животните да свикнат с тях.

1

2

Проектът LIFE EX-TRA "Подобряване на условията за опазване на едрите хищници - обмяна на най-добрите практики" е инициатива, която се провежда в четири страни и е съфинсирана от Европейската Комисия в рамките на програма LIFE. Целта на проекта е обмяна на опит между страните от Югоизточна Европа (Румъния, България и Гърция) и три защитени територии в Италия, с цел повишаване на знанията за най-добрите практики за опазване на вълци и мечки. Проектът предвижда да бъдат обхванати различни аспекти отнасящи се до опазването на едрите хищници. А именно, както изучаване на биологични, екологични и поведенчески характеристики на видовете, така и практики, които спомагат за намаляване на конфликтите между хищниците и хората живеещи в районите – местообитания на мечки, вълци и др.

Идеята на проекта е разработена от опита, събран в рамките на предварително разработен LIFE -COEX проект "Подобряване на съжителство на едрите хищници и селското стопанство в Европа" (LIFE04NAT/IT/000144) (www.life-coex.net), който е изпълняван през 2004-2008 г.

Този проект е голямо постижение и споделя последователен опит в предотвратяването на щетите от едрите хищници по добитъка. В този контекст LIFE EX-TRA (www.lifextra.it) проектът е насочен към обмен на добри практики към ново включените региони и споделяне на опитност с международните партньори по проекта.

Автори на фотографиите: Сидер Седефчев, Елена Цингарска, Атила Седефчев.

Сдружение за дива природа - БАЛКАНИ
София, бул. Др. Цанков №8, тел./факс: 963 14 70
office@balkani.org www.balkani.org

Партньори

Пасторското куче – незаменим помощник

Охранителното куче може да покаже агресивно поведение към нови животни в стадото, но обикновено забележка от страна на пастира е достатъчна, за да бъде контролирано, докато не свикне с новодошлия.

Колко кучета са необходими за защита на стадото?

Броят на кучетата, необходими за защита на животните зависи от различни фактори: вида и броя на животните в стадото, плътността и вида хищници, фактори на околната среда и вида на управление на стадото. На открити и равни пасища са необходими по-малко кучета, отколкото в пресечени, планински терени, осеяни с храсти и гори. Повече кучета са необходими при големи стада, или стада, които са склонни да пасат разпръснатото пасище (най-вече стада кози). Като общо правило за стада от среден размер (150-300 овце) са необходими най-малко две кучета, тъй като кучетата работят по-добре в група и имат различни роли при защитата на стадото. Първото куче може да послужи като "модел" за останалите. Малките кученца ще се учат от него. Затова е важно то да е добре работещо куче. Присъствието на възрастно куче с нежелателно поведение, може да повлияе отрицателно на обучението на кученцата.

Обучение на пастирското куче

Каква е тайната за избор и обучение на добро пастирско куче?

Две неща са от основно значение:

- Изберете куче с добър произход (от работни линии);

- Отглеждайте го правилно

С избора на куче от добър произход, е по-висока вероятността то да има подходящо поведение и да бъде по-ефективно в защитата на домашните животни. Кучето ще създаде социални връзки с животните и ще ги защити, тъй като ги счита за семейство. Правилното обучение на кучето изисква време и посвещение, докато то стане готово за защита на стадото самостоятелно. Трябва да се имат в предвид и индивидуалните качества. Кучетата се различават и някои са по-добри от други дори в рамките на едно кучило.

Начало на процеса на обучение

След отбиването на малките – на около 2 – 2,5 месеца, те трябва да бъдат поставени заедно с добитъка и да останат непрекъснато с тези животни, като се избягват контакти с хора (особено с деца), или с други (неработни) кучета. Малкото куче трябва да свикне със стадото и да се научи да го смята за свое "семейство". Най-добре е в началото да се държи затворено с агнета, телета или др. от стадото. Храната му се носи там, при животните. Този първоначален период на социализация е от значение за развитието на връзките между куче и добитък, което е необходимо, за да сте сигурни, че кучето винаги ще остане с животните на пасищата и ще ги защитава в случай на нападение от хищник. След периода на социализация (около 2 седмици), кутрето може да започне да следва добитъка на паша. Ако условията не са подходящи (дълги преходи при паша и т.н.) може да се изчака кутрето малко да поотрасне.

Необходимо ли е интензивно обучение?

Интензивно обучение не е необходимо и дори може да има обратен ефект, тъй като може да доведе до прекалено силна връзка с хората. Необходимо е кучето да се научи да изпълнява основни команди зададени от пастира. Важно е да разбира значението на думата "не" и да спира да прави каквото и да е, след като се издаде тази команда. Кучето трябва да се научи да идва, когато се извика по име, за да може по-лесно да се хване, ако е необходимо (например за ветеринарни лечения).

Развитие на кучето

По време на растежа си кучето ще претърпи поредица от промени в поведението

- Когато е все още младо (5-10 месеца) може да покаже хиперактивно поведение и да направи някои грешки. По време на игра може понякога да гони и дори да хапе животните. Това поведение трябва да бъде контролирано стриктно, да се коригира веднага и да не се допуска то да стане сериозен проблем, когато кучето израсне. Добър резултат може да даде и въвеждането на кутрето при възрастни животни, които ще са по-малко толерантни към играта му. Въпреки това, играта между кучета и добитък в приемливи граници следва да се допуска, защото усилва връзката между тях. Не трябва да се очаква, че едно младо куче ще има същото поведение като възрастно и обучено куче.
- Кучето ще достигне пълна зрялост на 1,5 - 2 години, и едва тогава ще бъде възможно окончателно да се разбере дали това е добро куче - пазач.

Първа среща с хищници

Едно неопитно куче може да бъде несигурно и дори страхливо при първата си среща с хищник, но при

многочислени срещи ще се научи как да го прогонва. Опитът е важен за всички работещи пастирски кучета. Заложените им наследствени качества, обаче, също са от основно значение.

Каква връзка трябва да има кучето с хората?

Интензивността на желанието за контакт между младите пастирски кучета и хората зависи от характера на кучето. В случай на срамежливо и плашливо куче, контакта с хора трябва да се засили, тъй като ограничените контакти може да доведат до прекомерен страх и срамежливост. Това би могло да се превърне в проблем в случаите, в които с кучето трябва да се работи, например за ветеринарни лечения. Освен това, много срамежливото куче може да стане по-агресивно към хората, когато порасне. От друга страна обаче, контакти с различни хора като цяло не са желателни, тъй като така ще отслабне връзката между кучето и добитъка. В такива случаи кучето би могло да остави стадото без надзор, за да търси близост с хората. Най-общо, желателно е кучетата да нямат контакти с други хора освен с пастирите.

Контрол на кучетата

Кучетата, които са сами с животните на пасищата трябва да се контролират поне веднъж на ден, за да се прецени дали се държат коректно и дали остават с животните. Тези дневни посещения са също така възможност за ежедневна оценка на здравословното състояние на кучетата и домашните животни.

Коригиране на неправилно поведение

Трудно е да се обобщава как едно малко куче ще реагира на нови преживявания. Всяка ситуация трябва да бъде разгледана от собствениците на

3

4

кучета и да бъде взето независимо, адекватно решение. В случай на нежелано поведение, трябва да се реагира незабавно, за да не става то навик за кучето. В повечето случаи ще бъде достатъчно да се извика по кучето, наричайки го по име и да се казва "не" или да се хвърли нещо по него (без да се удря), за да се отклони от това, което прави и да се спре неговото поведение. Тези коригиращи мерки трябва да бъдат постоянни във времето. Понякога да се поправи поведението само веднъж не е достатъчно.

Кучето преследва диви животни

Някои кучета може да преследват диви животни (например, зайци, сърни и др.). Това поведение трябва да бъде коригирано, ако преследването е за дълги разстояния, не само защото е незаконно, но и защото в тези случаи кучетата оставят стадото без надзор. Кучето трябва незабавно да се извика, и с тон, който показва че поведението му е неправилно, да бъде отправено обратно в стадото.

Скитане

Като правило пастирското куче винаги е в близост до стадото. Когато животните са на пасището, кучето може да изследва околността, след което ще връща при тях. Ако започне прекомерно и системно да се отдалечава, кучето трябва да се вика и връща обратно в стадото. Тези коригиращи мерки трябва да се прилагат всеки път, когато е необходимо.

Грижи за здравето и безопасността на кучето-пазач

Купуването и отглеждането на пастирско куче е значителна финансова и времева инвестиция. Затова грижата за неговото здраве и безопасност

е важен аспект. Пастирските кучета са податливи на множество опасности, които могат да доведат до преждевременна им смърт, особено през първите години от живота им. Основните причини за смъртност са заболявания или инциденти, които могат да бъдат избегнати най-вече от собственика. Той трябва редовно да ваксинира и обезпаразитява кучето и да му предоставя необходимите ветеринарни грижи. Собственикът трябва да бъде нащрек за всяка промяна в поведението, в хранителните навици или затруднени движения и това да се изследва незабавно. На кучетата не трябва да бъде позволено да ядат овце и плацента, тъй като има потенциална опасност от заболявания. Собствениците на пастирските кучета, трябва да информират съседите си и ловците за присъствието на кучето, което трябва да бъде правилно идентифицирано с нашияник. Работните кучета влагат много енергия и трябва да имат на разположение храна и вода, за да се очаква да работят правилно.

Как да се сдобие с пастирско куче?

Най-добрият начин за придобиване на добри пастирски кучета е да се обърнете към животновъд, който притежава добри работни кучета и има опит с тях. Ако не познавате такива животновъди, или искате да знаете повече за тези кучета, можете да се свържете с нас. Използвайте контактите в края на тази брошура.

Електрически огради

Комбинирането на два или повече метода за предпазване на домашни животни от нападения на хищници осигурява много ефективна защита.

Обикновено, такава комбинация напълно предотвратява щетите от нападенията или ги свежда до поносим за стопаните минимален размер. Затова тук ви даваме кратка информация и за все по-широко използвания метод за предпазване на домашни животни, пчелини и др. от диви животни – електрическите огради (електропастистри).

Защо да се използва електрическа ограда?

Електрическата ограда е полезен инструмент в земеделието, животновъдството и пчеларството. Служи за задържане на домашните животни в огражденията и като ефективно средство за защита срещу нападенията на диви животни като вълци, мечки, рис, кучета, диви прасета и др.

Основните предимства на електрическите огради са:

- Изграждат се лесно.
- Могат да бъдат използвани в отдалечени райони.
- Предотвратяват неконтролираното движение на животните.
- Могат да се захранват с обикновени 12 V батерии (автомобилни акумулатори), които се презареждат лесно и/или чрез слънчеви панели.

Видове електрически огради

Има два основни вида електрически огради:

1. Постоянни огради

Подходящи са за площи, които ще бъдат оградени за дълги периоди от време. Тази система е по-стабилна от подвижните (преносими ел. огради), но отнема повече време и повече работа, за да бъде изградена.

2. Преносими огради

Обикновено се използват, когато животните трябва да се преместват често. Могат бързо да се изградят и да се премахнат, и са подходящи за употреба в отдалечени райони.

Какви огради да се използват?

За контрол на домашните животни са подходящи всички видове електрически огради. За ограничаване на щетите, причинени от диви прасета трябва да се използват постоянни огради, направени от металоен проводник. Препоръчително е да се използват 3 или 4 реда тел. За да се предотвратят нападенията от хищници (мечки, вълци, кучета, рисове) се използват постоянни огради, но и мобилният тип е подходящ, стига да са правилно монтирани в съответствие с конкретните нужди. В идеалния случай тези огради трябва да имат поне 4 реда проводник и минимална височина от 120 см. Най-ниския проводник трябва да бъде поставен на около 30 сантиметра от земята.

Цени на електрическите огради

Средната цена на една електрическа ограда обикновено варира между 600 и 1400 лв. Това зависи от вида на включените компоненти, дължината на оградата, начина на захранване с ел. енергия, и не на последно място, от производителя.

Свържете се с нас за повече информация относно електрическите огради.

5

6